

LA UNIVERSITAT DEL SEGLE XXI

El paper de les universitats i de l'educació superior, en general, de cara a les transformacions que exigirà la societat del segle XXI fou tema tractat en les conferències magistrals de la Cimera.

El Dr. Rafael Puyol, Rector de la Complutense de Madrid, va presentar una panoràmica del que és avui la universitat espanyola i, per

extensió, l'europea, com a base per realitzar un diagnòstic del que haurà de ser l'ensenyança en el futur proper, que reclamarà uns professionals sempre vinculats a la formació i a l'actualització de coneixements.

En aquest moment Espanya té el major nombre d'estudiants universitaris d'Europa, tota vegada que un de cada tres joves en edat de cursar estudis superiors està matriculat a alguna universitat. En aquest nivell d'ensenyament hi ha actualment més d'un milió cinc-cents mil alumnes, la majoria dels quals són dones que, a més, presenten unes millors qualificacions que els homes.

El Dr. Puyol va indicar que de cara a l'any 2.000 resulta urgent multiplicar el número d'universitats públiques i implementar reformes en els sistemes de titulació per adequar-los als requeriments de la societat postindustrial de la propera centúria, ja que aquesta demanarà professionals amb un ovaris postgraus i que vagin actualitzant els seus coneixements en les aules o centres d'extensió i universitària.

També va parlar de la conveniència de modificar el sistema d'accés a les universitats per incorporar el major nombre d'estudiants a la carrera desitjada, ja que, en el cas específic espanyol, un elevat índex d'alumnes ha de cursar carreres que va triar en tercera o quarta opció, cosa que provoca la deserció escolar; avui en dia el fracàs escolar és dels 30%

Va insistir en què la universitat del segle XXI haurà de canalitzar els seus programes d'estudi cap a l'obtenció d'uns alts indicadors de qualitat acadèmica que permetin que els que acaben els

estudis d'incorporar-se de manera ràpida al mercat de treball en el seu ram i de no confinar el jove a la subocupació, encara que aquesta sigui temporal.

Ve reconèixer que el nivell de qualitat dels estudis universitaris a Espanya no ha assolit el nivell desitjat, però posà de manifest que els joves que tenen un títol universitari accedeixen més fàcilment a un lloc de treball ben remunerat que aquells que no varen acabar els seus estudis de nivell superior.

Una altra qüestió important i que incideix de manera directa en la concepció de la universitat del segle XXI és la professionalització i actualització del cos docent, que és un element definitori de la qualitat de l'ensenyança. El professor universitari ha d'alternar el seu treball a l'aula amb la tasca investigadora. D'aquesta manera

es podrà ser considerat un acadèmic integral.

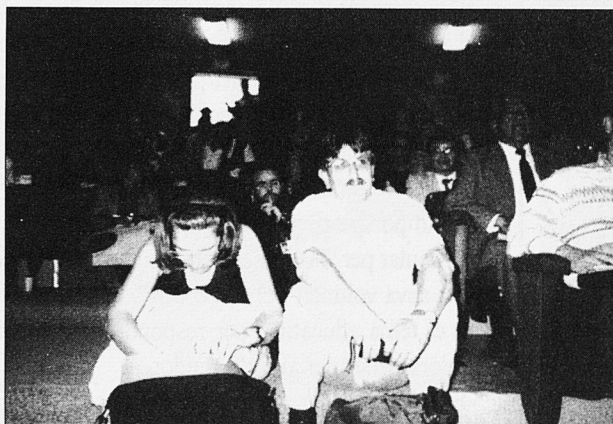
Això no obstant, perquè aquestes condicions es puguin complir, tant l'Estat com la iniciativa privada hauran d'augmentar els recursos que actualment aporten a aquest objectiu. A Espanya representa tan sols l'u per cent del PIB, mentre que la mitjana dels països de l'OCDE és de l'1,5%

Però, aconseguir una major partida per a educació dependrà de si s'aconsegueix canviar l'òptica d'aquests sectors respecte a la seva

consideració que les despeses en matèria educativa s'han d'incloure dintre de les despeses corrents, per tal que els contemplin com a despeses d'inversió a termini per al cultiu dels bens humans, tota vegada que la riquesa d'un país es base en el nivell de coneixement que tinguin els ciutadans.

Com exemple de l'anterior, va citar el fet que la construcció d'Europa després de la Segona Guerra Mundial fou més ràpida del que s'esperava pel capital humà que es tenia en aquell moment, ja que el nivell d'educació dels europeus era elevat.

Com a conclusió, el Dr. Puyol va dir que la universitat té l'obligació d'acoblar el seu pas al ritme del desenvolupament, si no vol quedar al darrere i ésser superada per un altre tipus d'institució d'ensenyança superior. □

Membres de la confederació d'STEs, presents a Mèxic

SINDICALISME I EDUCACIÓ

El model de modernització neoliberal ha imposat canvis en l'economia, en els processos de treball i en les relacions laborals que han tingut conseqüències adverses per a les societats, principalment les dels països en vies de desenvolupament, conseqüències que es manifesten en el deteriorament de les condicions de vida i de treball de les classes populars.

Davant aquest panorama, els assistents a la mesa "Sindicalisme i Educació" varen aportar alternatives per a les nacions que afronten greus problemes socials; la manca d'inversió productiva i les transformacions en l'aparell estatal, que afecten directament la mitjana de l'esperança de vida, el número d'anys d'educació de nins i joves i l'accés a altres serveis per a les seves poblacions.

Aquest futur poc prometedor, animada, entre altres organitzacions, pel Banc Mundial i el Banco Interamericano de Desarrollo, inclou la reducció de la intervenció estatal en les àrees productives, la disminució de la despesa pública -sobretot la destinada a seguretat i previsió social-, l'eliminació de reglaments que obstaculitzin la inversió i la flexibilització del marc legal en què es negocien les relacions laborals, per evitar que aquestes suposin una despesa onerosa per a les empreses.

Per això és precís que els empleats s'apropiïn de la seva matèria laboral i puguin impulsar la participació dels seus sindicats en la presa de decisions sobre la recomposició del procés de les situacions de treball. Igualment, s'ha de crear una cultura del treball que assumeixi el repte de la modernització i de la generació de creixement des d'una perspectiva intel·lectual, social i política que entengui la necessitat de formar riquesa en les condicions de competitivitat i obertura actuals, però sempre lligada a l'equitat i la justícia social a què té dret la persona.

En l'àmbit de l'ensenyança i les relacions laborals del magisteri, els sindicalistes i els educadors han de cercar la manera d'inserir la seva tasca en els avenços científic-tecnològics per estar en posició d'assumir una perspectiva humanista, social i ecològica que faciliti la seva tasca i l'impartició dels coneixements.

Els sindicats dels països llatinoamericans, units per múltiples llaços d'amistat i germanat entre si, tenen en la solidaritat una arma fonamental per a la defensa de l'educació i dels drets dels seus afiliats.

L'enfortiment de l'educació bàsica no es pot entendre sense la millora de les condicions laborals que encapçalen l'ensenyança: els professors, que actualment mantenen unes condicions tant salarials com de treball que no responen a l'exigència dels temps.

El sindicalisme magisterial ha d'assumir un comportament proactiu per estar en millors condicions de defensar i impulsar la superació de la qualitat de l'educació pública i vigilar que aquesta mantingui el seu caràcter laic, obligatori i gratuït.

AVANÇA LA PRIVATITZACIÓ DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR

Luis Yarzabal (Coordinador de la UNESCO per Amèrica Llatina i el Carib)

És notori que la privatització de l'educació superior ha crescut, però només allà on resulta rendible a l'iniciativa privada, sense importar si beneficia o no el país. A més, la creixent internacionalització o globalització de l'educació superior incrementa la pèrdua de valors i dificulta el creixement nacional.

Mentre que a 1950 les universitats públiques mantenen el monopoli de l'educació superior, en l'actualitat només participen amb un 15 % de les institucions d'educació superior. La matrícula en l'àmbit de l'educació superior privada va passar del 15%, a 1970, al 31%, a 1995.

El procés de privatització segueix la diferenciació institucional s'ha produït sense que existeixin factors reguladors per part de l'Estat, de tal manera que no es poden fer a un costat els nivells de qualitat que tenien en la seva base les institucions d'educació del sector privat.

Aquestes institucions, a més del prestigi social, tenen un procés d'autoavaluació en marxa que és un imant per a la població que cerca l'ensenyament en aquest nivell.

La progressiva internacionalització de l'educació superior és creixent i devastadora. Creixent perquè cada vegada és major el nombre de graduats de tercer nivell que van a cercar la formació de postgraus en el món industrialitzat, i devastadora perquè, malgrat un procés continuat de formació de docents, és insuficient.

A Llatinoamèrica és ínfim el percentatge de docents i investigadors de quart nivell (no passen del 20%) i, a més, estan quasi totalment concentrats en dos països de la regió: Brasil i Mèxic. Per altra banda, els joves emigrats de països llatinoamericans han anat a impulsar els desenvolupaments econòmic i social de les economies industrialitzades i no han tornat per inserir-se en els propis sistemes educatius, per retribuir el que en ells es va invertir.

Les institucions privades cobreixen les demandes educatives en àrees que no necessàriament seran determinants en el segle XXI, però ho poden fer tota vegada que no els representa cap despesa addicional; en canvi, les institucions de caràcter públic atenen més les carreres relacionades amb les ciències i el desenvolupament de la tecnologia, que resultarà determinant per a l'economia del proper segle.

L'educació superior és insubstituïble per al desenvolupament de les societats, per a la producció i el creixement econòmic. Serveix també per l'enfortiment de la cohesió social, la lluita contra la pobresa i el manteniment de la pau.